

Anarhisti i zakon

O recentnom dekretu o pomilovanju

Errico Malatesta

1925.

Druga koji je pritvoren zbog političkih zločina i koji se bunio zbog neostvarivanja pomilovanja (koje mu je zatim ipak odobreno sa zakašnjenjem od jednoga mjeseca) jedan je magistrat ironično upitao: „Kako to da vi kao anarhist koji ne priznaje zakon tražite primjenu jednog zakona?!”

Čini mi se, budi rečeno s poštovanjem koje nam nameću pristojnost i... prefekt, da taj magistrat nije ništa shvatio o anarhizmu, osim ako namjerno ne želi razumjeti. To i ne bi bilo toliko loše da upravo on ne sudi anarhistima.

Anarhisti, koji žele slobodno društvo temeljeno na slobodnome dogovoru i koje bi zadovoljilo svačije potrebe i mišljenja, odbacuju zakon jer on predstavlja prisilu te ima tendenciju reproducirati navike i običaje koje je moralni razvoj već osudio i koji više ne odgovaraju novim potrebama. Oni su zakon ipak prisiljeni trpjeti, stoga trebaju iz danih okolnosti nastojati izvući što je veću moguću korist za najveću slobodu koja je moguća danas i potpunu slobodu koju valja postići sutra.

Zakon koji postoji u nekom trenutku jest rezultat bezbroj različitih i često proturječnih čimbenika. On je ponajprije stvoren radi obrane povlastica i ostanka na vlasti trenutačnih vladara. Međutim, kako bi ga prihvatila masa podanika, on ipak mora sadržavati neke moralne maksime koje su postale zajednička baština čovječanstva i poštivati određene slobode i jamstva koja su osvojena snagom često krvave borbe prošlih generacija.

Dakle, ako odbacujemo zakon i borimo se protiv njega kad možemo, činimo to kako bismo dostigli nešto bolje, a ne kako bismo ostavili slobodne ruke neobuzdanom despotizmu i vratili se divljim vremenima u kojima je surova snaga vladala bez ikakva ograničenja.

Apsurdna je ideja da smatramo dobrim sve što zakon brani zato što smo protiv zakona.

Primjerice, zakon brani ubojstvo, silovanje i prijevaru. Smatramo da su sredstva kojima se zakon koristi za sprečavanje tih zlodjela divlja i neučinkovita, smatramo da isti zakon stvara okolnosti koje omogućavaju i potiču zla koja bi zatim htio uništiti snagom kazne, ali to ne znači da želimo slobodu da se ubija, siluje i vara.

Mi odbacujemo postojanje policije i žandara svake vrste. Željeli bismo da se svi zainteresirani građani potrudu eliminirati zlodjela potiskivanjem njihovih uzroka i da u svim slučajevima sami osiguraju obranu od preostalog zločina. Ali budući da nam vlast brani udruživanje i nošenje oružja, budući da nam u ime zakona oduzima svaku mogućnost obrane dok policijskim snagama daje monopol nad obranom reda, mi, koji smo protiv zakona koliko se hoće, imamo pravo očekivati da policija obavlja svoju dužnost u svim slučajevima i čudno nam je da, kad nasilnici, okupljeni u partiji i dobro naoružani zlostavljaju, napadaju i batinaju mirne i nenaoružane građane, karabinjeri ravnodušno promatraju i čak, kad je sve gotovo, uskaču da bi uhapsili pretučene.

Željeli bismo da štampa bude sasvim slobodna, ali budući da nam se nameću restrikcije i formalnosti koje ne možemo izbjeći, imamo pravo htjeti da nam hir ili nerazumijevanje provoditelja zakona ne oduzme i one ograničene mogućnosti izražavanja naše misli koje nam zakon priznaje.

Ali vratimo se pomilovanju na čiju bismo primjenu prema onome vrlom magistratu trebali biti indiferentni.

Bilo je u Italiji vrijeme građanskoga rata za koje bismo voljeli reći da je svršeno. Bilo je okrutnih činova, očajnih obrana, oštih osuda izrečenih protiv krivih i nevinih u okolnostima u kojima su osvijetljena istraga i spokojan sud bili nemogući.

Dode do pomilovanja koje bi, a čini se da je to njegova svrha barem u slučajevima kada nije riječ o smrti čovjeka, trebalo ispraviti počinjene greške, omekšati mržnju, ublažiti boli mnogih majki i žena i djece koja čekaju.

Osim za ubojstva, pomilovanje se čini dovoljno širokim za sve ostalo: pomilovani su svi zločini počinjeni zbog političkih razloga ili koji su u konačnici povezani s političkim ciljevima.

Zašto se onda ne primjenjuje, ili se primjenjuje sa zakašnjenjem, ili kad se primijeni, nastoji mu se smanjiti opseg kao u slučaju onih osuđenih koji i dalje trpe dosadnu, ponižavajuću i izazovnu kaznu posebnoga nadzora i nakon što su pušteni iz zatvora?

Ne bismo li na takve slučajeve gaženja pravde trebali prizvati pažnju javnosti i vlasti u čijem bi interesu trebalo biti očuvanje ugleda zakona?

Jedan od brojnih slučajeva o kojem nemamo precizne informacije pa molimo drugove da nam ih dostave tiče se onih koji su bili osuđeni u istom procesu kao i istinski ili pretpostavljeni počinitelji eksplozije u „Diani”.¹

Prilično sam oštro osudio taj atentat. Podrazumijeva se, osudio sam sâm atentat, a ne izvršitelje koje je na to nagnala i oslijepila velikodušna strast pa su zanemarili fatalnu grešku koja je imala grozne posljedice koje oni sigurno nisu htjeli i nisu mogli predvidjeti. Stoga mogu glasno reći, bez straha da me krivo shvate, da je taj atentat također bio eminentno politički događaj; svaka je osobna korist isključena iz toga čina; to je bila čista žrtva podnesena zbog predanosti ideji. Da pravo na pomilovanje ne isključuje ubojstva, počinitelji eksplozije bi također trebali biti oslobođeni.

Ali to se tiče trojice osuđenih za eksploziju, a ne ostalih koji su bili osuđeni zajedno s njima za sasvim druga djela, počinjena ili nepočinjena.

Strasti trenutka i pritisci jedne partije koja je računala s ganućem javnosti učinili su da se u istom procesu nakupe počinitelji eksplozije i oni koji s time nisu imali nikakva posla. Iz javne rasprave proizišlo je da je jasno da takozvani blaži osuđenici nisu nikako povezani, ni sa samim činom, ni kao suučesnici, ni zbog pukoga znanja o eksploziji i pripremi za nju. Osuđeni su, s pravom ili bez njega, za druga djela poput posjedovanja oružja te planiranoga ili provedenoga bezopasnog protestiranja.

Žele li nam vlasti i magistrati dati još jedan argument protiv zakona koji se primjenjuje ili ne primjenjuje ovisno o interesima i hirovima vladajućih?

Mi mislimo na one koji trunu u zatvorima, mislimo na majke, nevjeste i djecu koja plaću i možda pate od gladi, i rado odustajem od nove rasprave. Nadajmo se da će htjeti dokazati da smo u krivu pokazujući da je i danas moguće malo pravde i malo ljudskosti.

¹ Povod za napad na zgradu Kursaal Diana (događaj poznat kao *La strage del Teatro Diana* – pokolj u teatru Diana) bilo je zatvaranje Malateste i drugih anarhista, a cilj je bio atentat na upravnika policije Giovannija Gastija. Taj će napad rezultirati daljnjim progonom anarhista te napadom fašističkih odreda na redakciju *Umanità Nove* te seljenjem redakcije u Rim

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright

Errico Malatesta
Anarhisti i zakon
O recentnom dekretu o pomilovanju
1925.

Pensiero e Volontà (Rim) br. 11 (16. rujna 1925.)
Prevela i uredila: Mia Gonan. Preuzeto iz: Errico Malatesta, *Ni demokrati ni diktatori*. Odabrani
spisi 1884.- 1930. DAF, Zagreb 2022.

anarhisticka-biblioteka.net